

ЕКОНОМІКА І ОРГАНІЗАЦІЯ ПОЛІГРАФІЇ ТА ВИДАВНИЧОЇ СПРАВИ

УДК 336 + 655

О.З.Черняк, З.М.Холод

ЗНАЧЕННЯ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПОЛІГРАФІЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ПЕРЕХОДУ ДО РИНКОВИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Для сучасних поліграфічних підприємств перехід до ринку пов'язаний з їх попаданням у зону господарської невизначеності і підвищеного ризику. При отриманні права на самостійну діяльність як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку перед більшістю з них вперше постало питання про оцінку фінансового стану та надійності потенційних партнерів. Не менш складними виявились і завдання аналізу фінансової стійкості підприємства. Чи має воно необхідну кількість засобів, щоб відповідати за свої борги і зобов'язання? Як швидко кошти, вкладені в активи, перетворюються в реальні гроші? Наскільки ефективно використовується майно та ін.? Для того, щоб кваліфіковано відповісти на ці питання, спеціаліст повинен володіти знаннями не лише в традиційній для нього сфері — веденні поточного обліку і складанні звітності, але й у новій для більшості облікових працівників галузі — фінансовому аналізі.

Фінансовий стан підприємства — сукупність показників, які відображають наявність, розміщення та використання фінансових ресурсів — проявляється в його платоспроможності, внаслідок відповідності фактичного кругообігу коштів на всіх етапах розрахунковим показникам.

Сталий фінансовий стан — необхідна умова діяльності підприємства при ринкових відносинах, тому що від цього залежить своєчасність і повнота погашення його зобов'язань щодо оплати праці робітників, розрахунків з бюджетом, банками, постачальниками матеріальних ресурсів.

Економічна природа поняття «фінансовий стан підприємства» досить складна, оскільки в ній відбивається взаємодія виробничої та фінансової діяльності підприємства. Аналіз фінансового стану — невід'ємна частина економічного аналізу діяльності підприємства, без якого неможливе раціональне ведення господарства.

Фінансовий стан безпосередньо впливає на виробничу діяльність підприємства. Нестача або неправильне використання фінансових

ресурсів може стати головною причиною несвочасної оплати розрахункових документів постачальників за одержані сировину і матеріали, неповного й неритмічного постачання виробництва необхідними предметами праці, а також погіршення результатів виконання підприємством плану за обсягом, асортиментом і собівартістю продукції та за іншими показниками. Забезпеченість фінансовими ресурсами в межах розрахункової потреби і їх раціональне використання створюють широкі можливості для подальшого поліпшення виробничих показників, підвищення ефективності та якості праці.

У свою чергу фінансовий стан підприємства прямо залежить від його виробничої діяльності. При успішному виконанні та перевиконанні плану по виробництву і реалізації продукції, зниженні її собівартості підприємство одержує надплановий прибуток, утворюються додаткові джерела коштів, що в результаті сприяє зміцненню його фінансового стану. Отже, фінансовий стан і результати виробничої діяльності підприємства залежать один від одного, причому первинною є виробнича діяльність.

Основні завдання аналізу фінансового стану об'єднання і підприємства такі:

- з'ясування забезпеченості фінансовими ресурсами та перевірка їх цільового використання;

- пошуки резервів і можливостей найекономішного й найраціональнішого використання фінансових ресурсів, обмеження та ліквідація позапланового перерозподілу оборотних коштів і прискорення їх оборотності;

- розробка заходів по мобілізації фінансових ресурсів і усуненню причин недоліків у роботі.

Джерелом інформації для аналізу фінансового стану є баланс підприємства. Проте він не дає вичерпних відомостей. Тому для глибшого з'ясування причин тих чи інших відхилень фінансових показників від розрахункових використовують дані фінансового плану, для деталізації окремих питань — реєстри бухгалтерського звіту, первинну документацію, листування з банком і фінансовими органами, претензійні та арбітражні матеріали.

На допомогу фінансовим працівникам останнім часом у періодичній пресі, а також окремими виданнями було опубліковано методичні рекомендації по проведенню фінансового аналізу. В основі більшості з них — аналіз коефіцієнтів, використовуваних для оцінки фінансового стану підприємства у західній практиці. Проте механічне перенесення зарубіжного досвіду проведення фінансового аналізу в багатьох випадках є малоефективним, оскільки при цьому не враховується специфіка наших підприємств. У результаті рекомендації про допустимі значення того чи іншого показника часто «не спрацюють».

Іншою особливістю багатьох діючих методик фінансового аналізу є орієнтація лише на дані бухгалтерського балансу. Такий підхід дещо спрощений, оскільки інформація бухгалтерського балансу через деякі об'єктивні і суб'єктивні причини дає приблизну характеристику фінансового стану підприємства. Це пов'язано з тим, що бухгалтерські звіти, у тому числі й баланс, складаються з певною періодичністю і є фотографією стану підприємства на певну дату. Відповідно, розраховані на його основі показники також є моментними і характеризують стан підприємства приблизно. Крім того, інформація балансу відображає не якість майна підприємства, а тільки його вартісну оцінку. І останнє, допоки не застосовуватимуться спеціальні методи обліку інфляції, в основі балансу будуть лежати принципи незмінності купівельної спроможності грошей. Наприклад, наявність на розрахунковому рахунку підприємства однієї і тієї ж суми на початку та в кінці року формально свідчить про незмінність грошових засобів. Немає потреби говорити про те, що насправді це не так. Аналогічно викривленою є інформація балансу про величину дебіторської і кредиторської заборгованості, реальної вартості активів.

Таким чином, аналіз балансу і розрахованих на його основі показників необхідно розглядати як попереднє ознайомлення з фінансовим станом підприємства, оскільки в майбутньому, особливо при внутрішньому аналізі, повинні широко використовуватись дані аналітичного обліку.

Отже, аналіз фінансового стану показує:

забезпеченість підприємства фінансовими ресурсами;

цільове використання фінансових результатів;

стан власних оборотних коштів;

стан кредитних відносин;

роль кредиту в підвищенні ефективності виробництва і його розвитку;

стан розрахунків з бюджетом, банками, постачальниками, підрядниками і працівниками підприємства.

1. Ефимова О.В. Анализ финансовой стойкости предприятия // Бухгалтерский учет. 1993. № 3. С.36-41. 2. Житина Л.П., Нескреба А.М. Экономический анализ господарської діяльності підприємств. К., 1992. 3. Палий В.Ф. Новая бухгалтерская отчетность // Контролинг. 1992. № 14. С.20-26. 4. Чечета А.П. Анализ финансового состояния предприятий // Бухгалтерский учет. 1992. № 5. С.9-14.

Стаття надійшла до редакції 15.01.94.